

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту  
(найменування кафедри)

Допущено до захисту  
Завідувач кафедри  
Д.е.н., проф. Лоханова Н.О.

(підпис)  
“\_\_\_” травня 2019 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

**на здобуття освітнього ступеня бакалавр**  
зі спеціальності 6.030509 Облік і аудит  
(шифр та найменування спеціальності)  
за освітньою програмою Облік і аудит  
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль витрат на виробництво і аналіз собівартості  
випущеної продукції на прикладі ТОВ “ТАК-Агро”»

**Виконавець:**

студент Обліково-економічного факультету  
Ковальова Діана Сергіївна  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Науковий керівник:**

К. е. н., доц.  
(науковий ступінь, вчене звання)  
Шаровська Тамара Сергіївна  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Одеса 2019**



## ВСТУП

**Актуальність теми.** На сучасному етапі розвитку ринкової економіки в Україні провідну роль у діяльності суб'єктів господарювання грає стан виробництва підприємства, а саме обсяг понесених витрат, розмір собівартості продукції, що визначають, у кінцевому висновку, прибуток функціонування підприємства та рентабельність продукції. Тобто, бухгалтерський облік та аналіз основних економічних показників діяльності підприємства є досить ваговою складовою функціонування підприємства.

Саме тому перед підприємствами все гостріше постає задача зі зниження собівартості продукції, тобто зменшення обсягу витрат, збереження своєї позиції на ринку та отримання високого прибутку. В цьому і полягає актуальність дослідження теми витрат та собівартості продукції, адже саме оптимальне ведення бухгалтерського обліку дає змогу підприємствам ефективно функціонувати, а саме здійснювати аналіз витрат і собівартості продукції та забезпечувати стрімке збільшення прибутку від здійснюваної діяльності.

**Мета і завдання дослідження.** Метою даної кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретичних і практичних засад обліку витрат виробництва, контроль і аналіз собівартості продукції в управлінні діяльністю підприємств сільськогосподарської галузі.

Виходячи з даної мети, постають наступні завдання:

- вивчення економічної суті таких понять, як «витрати» та «собівартість» продукції, а також нормативно-правове забезпечення;
- розглянути загальні принципи побудови витрат виробництва і методи формування собівартості випущеної продукції;
- надання загальної фінансово-господарської характеристики сільськогосподарського підприємства;
- визначити систему бухгалтерського обліку витрат виробництва на підприємстві агропромислового комплексу;

- посилити знання про первинний, аналітичний та синтетичний облік витрат виробництва і собівартості продукції;
- дослідити порядок розкриття інформації про витрати виробництва і собівартості продукції в звітності;
- здійснити пошук альтернативних рішень щодо поліпшення стану обліку витрат та формування собівартості продукції АПК;
- розглянути організаційні та методичні аспекти контролю витрат виробництва та собівартості продукції на підприємстві;
- проаналізувати контроль витрат на підприємстві та надати рекомендації за результатами перевірки.

**Об'єктом дослідження** послугував сам процес бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних з витратами етапів виробництва, та контроль і аналіз витрат на виробництво і собівартості виробленої продукції на підприємстві.

**Предметом дослідження** є теоретичні та організаційно-методичні положення бухгалтерського обліку витрат виробництва, контролю та аналізу собівартості продукції на підприємстві.

**Методи дослідження.** У даній роботі використані загальнонаукові методи дослідження: системний підхід, метою якого є визначення місця бухгалтерського обліку в системі управління діяльністю підприємства; діалектичний метод – використаний для визначення сутності витрат і собівартості продукції; метод коефіцієнтів; порівняльний аналіз; методика комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

**Інформаційна база дослідження.** Аналіз собівартості продукції проводиться на основі праць зарубіжних та вітчизняних вчених, матеріалів науково-практичних конференцій, періодичних видань, актів Верховної Ради України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України, даних облікових реєстрів, кошторису витрат, статистичної та фінансової звітності ТОВ «Так-Агро», Інтернет-ресурсів. Окрім того, для аналізу собівартості притягуються дані оперативного, бухгалтерського і статистичного обліків, матеріали разових обстежень, перевірок, спостережень.

## ВИСНОВКИ

У ході поглибленні вивчення витрат на виробництво можна зробити висновок, що витрати — це сукупність усіх використаних ресурсів у ході, які були понесені підприємством у ході виробництва продукції. Вони представляють собою вартість виробництва продукції для підприємства. Ці витрати містять у собі спожиті засоби виробництва та заробітну плату і набувають форми собівартості продукції.

Варто зауважити, що під поняттям «собівартість» маються на увазі витрати ресурсів, які використовуються у ході виробництва продукції, тобто це виражені саме у грошовій формі сукупні витрати на виробництво і випуск продукції (робіт, послуг). Також варто зазначити те, що чим ефективніше працює підприємство, тим нижча його собівартість продукції (робіт, послуг).

За звичайних умов виробництва виділяють три методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг): нормативний, позамовний та по передільний. Варто зауважити, що на деяких підприємствах використовують не один, а декілька методів обліку. Через це організації можуть ефективно переймати переваги окремих методів, аби прийняти найоптимальніше управлінське рішення.

Щодо досліджуваного підприємства, а саме ТОВ «Так-Агро» можна сказати, що оцінка основних показників фінансової діяльності підприємства говорить про його неефективну роботу, адже не відбувається отримання запланованого результату, а саме отримання оптимального прибутку, високої рентабельності продукції та продажу, збільшення розміру власного капіталу. Проте собівартість продукції має тенденцію до зниження, що є наслідком зменшення майже всіх статей витрат, але разом з цим відбувається зменшення обсягів виробництва, продажу, що позбавляє товариство від можливості отримання прибутку.

На даному підприємстві встановлено досить широкий склад первинних документів, за якими обліковуються всі операції, пов'язані з витратами. Документальний облік на підприємстві ТОВ «Так-Агро» займає важливу роль, адже саме ця частина забезпечує підтвердження функціонування господарського суб'єкта

згідно до чинного законодавства. Саме тому контроль за дотриманням вимог за оформленням документів та за їх збереженням є однією із основних задач підприємства.

Для того, аби забезпечити контроль за обліком витрат, на підприємстві ТОВ «Так-Агро» складається зведений документ «Аналіз затрат організації», де відображені всі витрати за даний період, пов'язані напряму з виробництвом (витрати на ПММ, прямі виробничі витрати на придбання послуг, внески на соціальні заходи та ін.) та загальновиробничі витрати. З метою відображення сукупних даних по завершенню певного періоду для контролю за обсягами понесених витрат та продукції власного виробництва на підприємстві складається документ «Аналіз випуску продукції», де відображаються всі звіти про виробництва за заданий період, обсяг виробництва кожного виду продукції та вартість як за одиницю, так і загальну, а також склад, де міститься даний вид урожаю.

Основною метою обліку витрат на виробництво продукції рослинництва сільськогосподарського підприємства є своєчасне, повне, вірогідне відображення фактичного розміру і складу витрат та контроль за використанням всіх видів виробничих ресурсів, а також обсягу виробленої продукції, як в натуральних, так і грошових вимірниках. Витрати на виробництво продукції рослинництва у плануванні та обліку групуються за статтями, які ТОВ «Так-Агро» визначило самостійно і затвердило наказом про облікову політику.

Дане підприємство повинно постійно удосконалювати облік витрат рослинництва, а також використовувати всі наявні технологічні умови у процесі обліку. Для того, аби забезпечити стійкий фінансовий стан та високу конкурентоспроможність, управлінці ТОВ «Так-Агро» повинні проводити періодичний аналіз господарської діяльності, особливо у частині обліку витрат, адже саме цей елемент облікового процесу формує собівартість виготовленої продукції. Для цього важливим є максимальне використання можливостей автоматизованої системи бухгалтерського обліку програми «1С: Бухгалтерія сільськогосподарського підприємства».

На досліджуваному підприємстві ТОВ «Так-Агро» контроль діяльності суб'єкта господарювання забезпечується за допомогою внутрішнього контролю. Метою внутрішнього контролю в частині витрат на виробництво та собівартості виробленої продукції є об'єктивна перевірка відділів даного підприємства, упевнення у сумлінності праці робітників, виявлення нестач чи лишків, крадіжок всередині організації та інших порушень.

Важливим моментом у процесі внутрішнього контролю є нормативний контроль обґрунтованості визначення обсягів фактичних витрат відповідно до діючих цін на ринку і договірних, обсягів транспортно-заготівельних витрат та додаткових (комісійні, консультації, послуги сторонніх організацій та ін.); законне включення та віднесення витрат на тару; виявити можливість зворотних відходів сировини, матеріалів, та виключити їх внесення до собівартості продукції і подальше їх використання згідно обліку.

Підприємству ТОВ «Так-Агро» для поліпшення своєї діяльності необхідно:

- розробити графік та реєстр надходження та вибуття первинних документів для зниження ризику втрати документів, оскільки б збільшився ступінь відповідальності у працівників;
- посилити ведення внутрішнього контролю на підприємстві, аби забезпечити попередження, недопущення та виправлення помилок, з якими зіштовхнувся суб'єкт господарювання у ході ведення своєї діяльності;
- проведення інвентаризації частіше для вчасного виявлення відхилень між фактичними даними та інформацією в обліку та причин їх виникнення;
- впровадження аналізу відхилень фактичних результатів щодо розміру витрат на виробництво та величини собівартості продукції від планових та від даних аналогічних показників попереднього року;
- застосовувати на практиці метод факторного аналізу витрат, що фактично розкриє інформацію щодо того, з яких саме причин змінюються величина, вміст та структура витрат, понесених у процесі функціонування підприємства;
- повністю опиратись на нормативну законодавчу базу при здійсненні всіх бухгалтерських операцій та ін.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський С. І. Аналіз ефективності витрат на виробництво і собівартості продукції. Вісник Білоруського технологічного університету. 2003. № 11. С. 124.
2. Белоусова І., Чумаченко М. Проблеми обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції в промисловості. Бухгалтерський облік і аудит. 2009. № 4. С. 3-10.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: Навч. посіб. Житомир: ЖІТІ, 2012. 448 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Навч. посіб. Житомир: Рута, 2011. 726 с.
5. Вороная Н., Чернишова Н., Свіріденко А. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості [Електронний ресурс]. Податки та бухгалтерський облік, 2016. Вип. 32 URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/april/issue-32/article-17160.html> (дата звернення: 18.02.2019).
6. Гайдаєнко О.М. Структуризація витрат на основі аналізу фінансової звітності. Сучасні вимоги до обліку та контролю у контексті глобалізації. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 22-23 травня 2009 р. Одеса, ОНЕУ, 2009. С. 258.
7. Дебет-Кредит: Нормативні документи: Наказ Мінстат України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. №352. URL: <http://law.dt-kt.com/nakaz-ministerstva-statystyky-ukrayi/>. (дата звернення: 26.01.2019).
8. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Міністерство юстиції України. URL: <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch>. (дата звернення: 26.01.2019).
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами і



доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 15.02.2019).

10. Ковальова Д. С. Методологія внутрішнього контролю витрат на виробництво і собівартості випущеної продукції. *Наукові відкриття та фундаментальні наукові дослідження: світовий досвід*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 20 травня 2019 р.). Полтава: Всеукраїнська Громадська Організація «Європейська наукова платформа», 2019. С. 92-96.

11. Ковальова Д. С. Особливості формування собівартості продукції рослинництва. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*. Матеріали V Міжнародної студентської науково-практичної Інтернет-конференції, 18 квітня 2019 р. – Одеса, ОНЕУ, 2019. С. 71-72.

12. Король К. В. Витрати і затрати в обліку: сутність та доцільність розмежування. Вісник соціально-економічних досліджень. 2014. №3 (54). С. 54.

13. Методичні рекомендації з облікової політики підприємства: наказ Мінфіна України від 27.06.2013 г. №635. URL: <http://minfin.com.ua/>. (дата звернення: 15.03.2019).

14. Методичні рекомендації з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: наказ Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01>. (дата звернення: 11.04.2018).

15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку від 01.01.2012 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>. (дата звернення: 11.04.2018).

16. Мілько Л. В., А. Хотенчук. Питання вдосконалення обліку виробничих запасів. ЧНТУ. 2014. С. 233.

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013, зареєстроване в Міністерстві Юстиції 28.02.2013 за №336/22868 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

18. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Навч. посіб. Київ: Аграрна освіта, 2001. 605с.
19. Організація та методика економічного аналізу. Навч. посіб./ За ред. Волкова Н.А. Одеса: ОНЕУ. 2010. 351 с.
20. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3> (дата звернення: 11.04.2019).
21. Погорелов Ю.С. Управління витратами підприємства: Навч. посіб. Луганськ: Ноулідж, 2011. 628 с.
22. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 05 червня 1995 р. за № 168/704. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95> (дата звернення: 26.03.2019).
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31 груд. 1999 р. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0027-00> (дата звернення: 26.03.2019).
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (дата звернення: 26.03.2019).
25. Порядок подання фінансової звітності. Постанова КМУ від 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-п> (дата звернення: 10.04.2019).
26. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 05.10.2017 № 2164-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 15.02.2019).
27. Сиротенко Н. А. Питання класифікації матеріальних ресурсів промислового підприємства. Вісник соціально-економічних дослідження. Одеса. 2005. С. 142.
28. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. Навч. посіб. 6-ге вид., переробл. і доповн. Київ: А.С.К. 2013. 982 с.

29. Ткаченко, Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність. Навч. посіб. Київ: Алерта, 2011. 976 с.
30. Цимбалюк Л.Г. Формування та управління витратами виробництва. Навч. посіб. Донецьк : Юго – Восток, 2009. 240 с.

## **ДОДАТКИ**